

DEA DIA

én nem tudom hogyan de boldoggá teszel
a szavad ott zenél bennem álomban ébren
jó éjt mondd s az éj csakis téged felel
ott úszom hangod mély világos tengerében

a szemed simogat a szemhéjamon át
gyöngéden melegít átizzít felragyogtat
testemen árad át minden molekulád
a nagy úrnő vagyok nem velem de bennem vagy

ahogy az anyagon átsüt az értelem
ahogyan izmokat fűt az artériás vér
gyönyörű életed telíti életem
és nincs szó mozdulat fény és sötét se másért

mint hogy kitarja ezt a léten túli létet
lélegzésem át örökre lélegzésed

Papp Sándor Zsigmond

AZ ELSŐ NAPON

Néhány lépésnyire lehetett a szemközi épület, amikor ütést éreztem a tarkómon. Nem fájt. Inkább célt tévesztett hátbaveregetésnek tűnt. Vagy egy eltévedt hógolyónak, bár sehol, még a fák alatt és a házak közti szélcsendes helyeken sem derengett sápadt fényével a hó. Talán meg is fordultam volna, hogy ki szórakozik velem. Megnézem az arcát, és nevetek vele idétlenül. De nem maradt rá időm. Másodjára is megütött. Majdnem ugyanott. Aztán már csak a járda novemberi hidege, ahogy nedvesen az arcomhoz tapad.

Mondhatnám úgy is, hogy már reggel tudtam, el fogok utazni, de nem akarok hazudni. Igazából jó vagyok az előkészítésben. Ahogy az anyám mondja, én még a tervezéshez is tervet készítek. Pont mint a hídmérnök apám. Így aztán nem is nagyon lehet nekünk meglepetést okozni. Ezt már általában sírva tette hozzá. Egy ideig. Aztán már lemondóan, keserűséggel. Mint aki attól fél, hogy már nem fér bele semmiféle tervbe. Kimarad végképp, vagy statiszta lesz. Egy alig látható elem a hídon. Ilyenkor meg kellett nyugtatni. Ha volt rá ideje valakinek, gyerekként ölelgette és becézgette, amíg a teste el nem ernyedte. Amíg, akár egy rongybábu, kezelhetővé nem szelídült.

Bizonyos szempontból mégis igaza volt az apámnak, amikor belém verte a rendet. Utazáshoz még előző este és lista szerint csomagolok. Így sosem fordulna elő velem,

hogy otthon hagyom a pizsamámat, vagy nincs párja a zoknimnak, és nem jut fehérenemű az utolsó napokra. De ma reggel még üres volt a bőrönd. A délelőtti programban a vasúti menetrend átolvasása sem szerepelt, miközben tudtam, tudnom kellett, hogy egyszer lesz majd egy olyan reggel, egy teljesen hétköznapi reggel, amikor majd nem hallgatok a szabályokra. Amikor kapkodva bedobálom a legszükségesebbeket, és elindulok arra az istenverte helyre. Istenverte, mert nem tudok róla semmit. Csak amit a böngésző kidobott, földrajz, történelem, népszerűség. A fő bevételi forrás a kereskedelem, ami egész egyszerűen csempészet, ahogy az anyám mondja, cigarettával, tiszta szesszel és benzinnel sumákol mindenki. Mít is lehetne gondolni egy olyan városról, amelynek a főutcáját vasút szeli ketté, mert itt nem csináltak titkot semmiből, még alig néhány évtizede is a prefektúra előtt pakolták ki az árut. Fényes nappal. S talán még rendőr is strázsált a sarkon. Itt nem úgy van, ahogy máshol, hogy a trafik mögött, az utcák mélyén lenne még egy trafik, vagy a benzinkút mögött egy másik kút, hanem a meglévőben, a hivatalosan kerítenek el egy szolid kis sarkot, ahol nyugodtan lehet intézni az ügyeket. Ugyanazt megveszed féláron, kérdések nélkül. Legfeljebb kicsit nyög majd az autó, és kapar a torok a sodrott cigi után, mert mindenkinek megvan a maga titkos receptje, hogy mivel fűszerezi az árut, hogy kicsit szaporább legyen. Amúgy meg becsületesek mind egy szál: a szemedbe néznek a kicsit olajos, örményfekete tekintetükkel, és pontosabban adnak vissza, mint a svájci bank.

Mert igen, nincs még egy ilyen vegyes kupleráj az egész országban, hiszen ide menekültek a zsidó álmodozók a középkorban, és ide toloncolta a monarchia a hasznavehetetlen svábjait, piti török tolvajok utaztak át Dobrudza felé, kegyvesztett ruszinok keresték a számításaikat, aztán a tetves román banda az egészre rátette a kezét, mondja az anyám elégedetten, és ahogy mindig, remeg a dühtől.

Ott születtem.

Néha én magam se hiszem el.

Kínos? Naná!

Ezt tudják meg leghamarabb a nevem után a hivatalokban. Ez van a buletinemben, és ez a személyimben. Egy adat, amit nem lehet kitakarni. Loboncz István Zsigmond és alatta egy messzi, hegyeken túli város neve. De nincs annyira messze, hogy már önmagában is egzotikus lenne, Líbia valamelyik kimondhatatlan porfészke, netán a vágyott Berlin, Párizs, az esős London, ami elindíthatná a fantáziát, hogy talán jól helyezkedő diplomatacsaládból származom, vagy mit tudom én, kitoloncolt ellenzékiek lettek volna a szüleim, s látnám az irigységet vagy a szörnyülködést az arcukon. Dehogy. Csak egy hely az országban. Belföld. A Kárpátok csücske, hogy úgy mondjam. A hivatalban pedig néznek rám, és nem értik. Vagy nagyon is értik. Hetvenes évek, kihelyezések, asszimiláció. Mintha valami hülye tankönyvből olvasnák föl, ami lábjegyzetben azt is feltüntetné ráadásul, hogy a történelem alánya, vagyis inkább tárgya, én magam voltaképpen annak a szerencsés momentumnak köszönhetően lehettem magyar, hogy egy hót román városban születtem. Hosszú. De tényleg.

És ilyenkor hallom, ahogy a géniusz röhög mögöttem.

Reggel hét után néhány perccel jelzett a telefonom, hogy megérkezett számlámra a vételár még hiányzó összege. Tízkor, ahogy megbeszéltük, a ház előtt várt az új tulaj, hogy átvegye a kulcsokat. Miután odaadtam, és mondtam néhány felesleges dolgot a bojlerrel, meg hogy néha beakad a redőny, így aztán ne nagyon rángassák, még bementem az utca felőli lakásba, Précsekékhez. Már tegnap délután megígértem Teréz néninek, hogy miután minden lezárult, nála reggelizek. Nem megyek csak úgy vissza Pestre.

Éreztem valamit? Fene tudja. Talán mégiscsak szomorú lehettem, mert Précsek anyja megpróbált vigasztalni. Negyven év nem kis idő, suttogta, ilyenkor a lakással együtt egy kicsit magából is elad valamit az ember, a kövek és a falak lenyomatai ott maradnak a bőrünkön, az emlékekről nem is beszélve. Teréz néni valahogy mindig ilyen volt. Választékosan beszélt, ahogy egy Jókai-hős, visszafogott volt és jámbor, de annyira, hogy az ember legszívesebben mögé lopózott volna, hogy hátba vágja valamivel, vagy leöntse egy pohár jeges vízzel, mert akkor talán hallaná sikítani. Sikítani és káromkodni. Précsek Tibivel fogadtunk is huszonöt lejbe, hogy milyen lesz majd az anyja igazi hangja, mert ez a suttogó, édesített hangszín egész biztos, hogy csak máz. Mint egy rezesbanda, mondtam én. Felvonuláskor a főutcán. Amikor mindenki lekapja a sapkáját. De az is lehet, hogy csak hörögni fog, mint az Ördögűzőben, mondta Tibi.

Teréz néni úgy képzelhette, hogy az egész udvar együtt marad, örömben és bánatban, mintha valami kollektív házasság kötné össze mind az öt családot, és kézen fogva masírozunk majd a halálba, s még az is lehet, hogy közös koporsóban kaparnak el. Ezért sírt olyan keservesen, amikor két éve Tánti Ustrut elvitték az unokái, és a helyén fodrászüzlet nyílt. Akkor már látszott, hogy az öregség meg az egyedüllét nem hagyta érintetlenül Teréz nénit sem. Szórt egy kis fűszert abba a híg levesbe. Mert egy idő után arra kezdett panaszkodni, hogy tiszta haj az egész udvar, a levágott és elszabadult tincsek ráragadnak a papucs talpára, és behordja mindet, már fekete szálak úsznak a levesben is. Azok tapadnak rá a tiszta ruhákra, szállnak rá a tető cserepeire, de hiába szólt, hiába figyelmeztette a fodrásznőket, hogy söpörjenek fel nap mint nap, már nem lehetett megállítani a folyamatot, a haj egyszerűen kihullámozott a fodrászat ajtaján, dúsan, fodrosan, s mint valami fekete vagy festett szőke gyep, vastagon elborította a talajt. Mesélték, hogy akárki jött hozzá, postás vagy rokon, ellenőr vagy szórólapos egyetemista, kézen fogta a maga akaratos szelídségével, kivitte az udvarra, egyenesen a hajszőnyegre, ahol figyelni kellett, hogyan nyelik el a tincsek a léptek zaját, szívni magukba minden kiejtett szót, és hogyan süpped a szőnyegbe centiről centire maga a ház is. És senki, se ismerős, se idegen nem tudta eldönteni, hogy belemenjen-e a játékba, s mondjon ő is valamit a láthatatlan fonadékról, vagy odaszóljon gorombán, és orvost javasoljon, csak álltak bambán, lefegyverezve. Hiszen az is szörnyű, ha látja, és az is, ha nem.

A gyógyszerek aztán valahogy rendbe tették. Précsek Tibi legalábbis nagyon ragaszkodott ehhez a verzióhoz. Lehetett benne valami, mert az anyám daganatát már nem hozta összefüggésbe a hajjal. És amikor a temetés után nem sokkal úgy döntöttem, eladom a lakást, akkor Tibi szinte rám parancsolt, hogy a kulcsot adjam le nyugodtan az anyjánál, mert nekem is könnyebb úgy, ha van valaki, aki körbevezeti a lehetséges vevőket. Csak nem fogok idejönni minden egyes telefonhívásért? Hallgattam rá, pedig nem voltunk nagy haverok. Mondjuk, ő is a Gogába járt. Jóval előttem. Mindig túl nagyoknak tűnt valahogy. És voltak ügyei. Verekedések, nyolc napon túl gyógyuló kötekedés. De erről nem tud Teréz néni. Pedig ha két évvel idősebb azon a tavaszi napon, könnyen lehet, hogy Tibit viszik el az apám helyett. Az se lett volna kevésbé logikus. Csak nézett volna Teréz néni, hogy mi van. Azt hiszem, most már ennek sincs túl nagy jelentősége.

A pirítóshoz hozta be a vaját. Kistányérban tette le a damasztra. Nehezen mozgott, így volt időm mindent megfigyelni. A vajdarab kemény és alaktalan tömb, a mélyhűtőből vehette ki. Mintha valami lakatlan, havasi táj lenne, dér csillogott a tetején. Persze ez most is beindította a képzeletem. Utálom, de néha a legostobább apróság is fel tudja

pörgetni. Most például azt láttam magam előtt, hogy Teréz néniel ketten botorkálunk a vaj felszínén, eszelős szél fúj, magamhoz szorítom azt a pár rongyot, ami megmaradt. Lehajtott fejjel lépegetek előre, alig tudom kinyitni a szemem a jeges szélben, inkább csak sejttem, hogy Teréz néni is ott van mögöttem, hogy még nem adta fel. El akarunk jutni valahová, talán egy menedékházhoz, de leginkább arra várunk, hogy felkeljen a nap, mert akkor eláll végre a borotvaéles szél, és megmenekülünk. És tényleg, a horizonton végre felbukkannak vakító fényükkel az első sugarak, de csak ekkor jövünk rá, hogy a meleg még rosszabb, mint a hideg volt, mert megolvasztja alattunk a talajt, és mi egyre jobban belesüllyedünk a vajba.

A suttogó hangja hozott vissza az ebédlőbe.

– Fokhagymát is kérsz, drága?

– Köszönöm, nem.

– Pedig az nagyon egészséges. Nátha ellen is jó.

– De attól még bűdös.

És ezen úgy nevet, mintha élete viccét hallaná. Kezét szemérmesen a szája elé kapja, de akkor is: vihog. Látom, hogy kilakkozta a körmét. Vörös, színtelen félholdak. Vagy inkább tavak, amelyeket a kézfején kidudorodó, kék erek töltenek fel.

Aztán meg minden átmenet nélkül, miközben próbálom a kenyérre valahogy rápréselni a vajat, vigasztalni kezd. Hát hogy így meg úgy, negyven év nem kis idő, de hát az ilyesmit nem lehet előre látni, és ki fogom én ezt bírni, mert én erős vagyok, áll már néhány tragédia a hátam mögött. És még mond dolgokat, de én mint egy rossz gyerek, megint csak elengedem a fantáziám, és látom magam mögött a tragédiákat, egy kopasz köpcöset, aki úgy imbolyog, mintha hajón szolgálna, és egy kiálló bordájú középiskolás lányt, aki folyton fogyókúrázik, este kihányja, amit délután megrágott, ilyennek látom a tragédiáimat. Az enyémeik már mind, anyám korai halála, apám letartóztatása, és még lenne egy-kettő, kisebbek, folyton síró csecsemők, óvodások, leszaromjánosok.

Teréz néni nem néz a háta mögé, csak rám figyel úgymond, és beszél halk, összeszedett hangon, a keze sem remeg, nem ráng a szája széle vagy ilyesmi. A gyógyszeripar, úgy látszik, egyben tartja. Néha bólogatok, hogy lássa, van valaki a vonal végén.

Szépen őszült meg az évek alatt. A haja mint a vattacsomók a karácsonyfa ágain. Van is benne valami a karácsonyfadíszek valóságos giccsességéből. A vasalt kötény, a kislányosan összezárt lábak teázás közben, a diszkrét naftalinszag. Nem lepne meg, ha felrázva édeskés zenét kezdene el játszani. A Csendes éjt cincogná órákon át. Van, aki kikészül ettől, más meg az életéért cserébe is megvédené. A férje, Précsek Ágoston az utóbbi volt. Akkor is óvta, ha senki sem kérte rá.

Beszél, és hallgatom, hogy talán ő is eladta volna a lakást a helyemben, ami persze nem igaz, de ráhagynom. Nem akarom félbeszakítani, arról beszélni, hogy én már nagyjából tudom a sorsát, mert láttam Précsek Tibit, amikor elárultam neki, hogy hatvanezer euróért passzoltam el az anyám lakását, és még az a szétcsúszott arc is képes volt feldehárulni meg elcsodálkozni, mert igazából a negyedére se saccolta azt a lyukat. És ez a legjobb esetben is otthont jelent vagy valami kültelki szobát a vályogsoron túl, de az biztos, hogy Teréz néni nem itt éri meg az év végét. Túl sok feles fér abba a hatvan rugóba.

De ő csak mondja, mondja, hogy majd becsüljem meg azt a pénzt, tegyem félre a bankba, mert végül is ez az örökségem, és pótanyaként duruzsol tovább, mint a ler, amelyben a kakaós csigákat sütötte. Közben már rég azon gondolkodom, hogy azt viszont elmeséljem-e neki, hogy annak idején róla akartam írni az egyik iskolai dolgozatomat. A felszabadulásról kellett írni hatodikban, meg augusztus húszról, de nekem

sehogy sem a partizánok akartak eszembe jutni, a repeszgránátok meg a hőstettek, hanem Teréz néni igazi hangja. Mert én istenigazából őt szabadítottam volna fel a fasiszták elnyomása alól, hogy egyszer már tényleg kiereszthesse azt, ami belülről feszíti, mert tudtam, hogy ő is utálja Tánti Ustru évről évre jobban terpeszkedő veteményeseit, vagy hogy a kályhás Guszti részegen levizeli a szemetesvödöröket, ahogy a kóbor kutyák jelölik ki a területüket. A saját hangja nélkül ugyanis csak annyit tudott kérdezni, hogy mennyit hozott a paprika, és milyen sört hoztak a Kék abroszba, és ez a célzott, merésznek vélt suttagás volt a legtöbb, amit megengedett magának. Persze, akkor még szerettem, és mivel szerettem, ki akartam engedni a saját börtönéből. Könnyen lehet, hogy egy évre rá végül ő szabadította fel magát, amikor a bíróságon tanúskodott az apám ellen. Ott biztos nem volt elég ez az öregasszonyos suttagás, a fényesre szart, többször megemésztett tapogatózás, tutira ki kellett nyitnia a pofáját, hogy megértsék a hazugságait. Mindegy már. Talán így kerek az egész. Én annak idején kifogástalan mondat szerkezetben mégis felidéztem a vasúti síneket robbantó partizánokat, és meg is kaptam érte a csillagos tízesemet, ő meg hazatámogathatta a félig ájult anyámat, aki talán fel sem fogta, hogy mi történik, bár annak talán örült a maga módján, hogy már dolgozik az igazságszolgáltatás. Mégis van valami rend a felfoghatatlanban.

Hát így állunk, te vén picca, mosolygok rá. És ebben már tényleg nincs harag, meg indulat sincs, hiszen végeredményben neki köszönhetek mindent. Már csak magamat cukkolom önkéntes alapon, hogy ne felejtsek el mindent ebben a kurva nagy megbocsátásban.

Feláll, indulunk az ajtóhoz. Végigmér, ahogy az anyám szokott. Büszke rám, valami ilyesmit olvasok ki a szeméből. Aztán már a nyitott ajtóban megfogta a karom.

– Tudsz valamit az apádról? – kérdezi végül elsötétülő tekintettel.

– Semmit – vágom rá.

Bólint, mintha ez lenne az egyetlen helyes válasz.

Azt hiszem, ez az a pont, amikor eldöntöm, hogy felrúgom az aznapi menetrendet. Mégsem ebédelek Bartha Marival a Melody kínos eleganciával megterített különtermében, hogy a sertésszűz mellett felidézzük az iskolás emlékeinket, és féledes pezsgővel talán koccintsunk is egyet a lakás árából. És nem indulok vissza pontban háromkor, hogy este már Zuglóban nézhessem a sportközvetítést. Kényelmes és megvalósítható terv, de már ez is karácsonyfaszagú.

Hazudtam Teréz néninek. Valamit mégiscsak tudok.

Három hete már, hogy az apámat kiengedték.

A pályaudvar tíz percre feküdt a szállodától. Nem maradt sok dolgom. Az autót a fizetősparkolóban hagytam, egy hetet fizettem ki előre, plusz tisztességes borraival, hogy a téstaképu ór többször is ránézzen. A parkolóban csomagoltam össze, találomra pakoltam ide-oda a ruhákat. Végül a laptopom és egy kisebb bőrönd mellett döntöttem. Miért kellene ennél több?

– Egy jegyet kérek Dreghinbe – mondom a pénztárosnőnek.

Az ilyen előre begyakorolt mondatokkal sosem volt baj. Kenyerért, tejért már úgy mentem a boltba, hogy útközben többször elgyakoroltam románul, hogy mit fogok mondani. Meg a két lehetséges kérdésre a választ. Milyen kenyeret? Fehér veknit. S ha lehet, frisset. Ha sokáig mondogattam, akkor már úgy tudtam elhadarni, olyan könnyedén, ahogy az igazi románok. A fővárosiak. Néhány betűt hanyagul elnyelni, és rá-támaszkodni a pultra. De hogy minek? Mire volt ez jó? Az eladónők úgyis tudták, hogy

nem vagyok román, a többi vevőnek meg elárulta az akcentusom. Mert az végig ott ravaszkodott a szavak között. Az idegenség szájszagos lehelete.

Ez a nő is kiszúrta. Csak még nem egészen biztos benne. Még nem tudja, hogy egy odakint élő román lehetek, aki még nem felejtett el egészen, vagy egy idegen, aki most tanulja a nyelvet, s már egész jól elboldogul. Még néhány mondat, és megvan a megfejtés.

– Csak átszállással tudok adni Saramitru felé.

– Nem baj, úgy is jó.

– Oda-vissza?

– Tessék?

– Oda-vissza kéri? – ismétli meg tagoltan.

– Nem tudom – vallom be, mert váratlanul ér a kérdés. Egyelőre a megérkezés is kész reptély. Pláne, hogy kívül vagyok minden terven, valahol a senki földjén.

– Akkor talán döntse el – néz rám hidegen. Helyben vagyunk. Lefuttatta az összes lehetőséget, és végleg eldőlt, hogy magyar vagyok, vagyis az idegen speciális fajtája, a *mi idegenünk*, vagyis az övék, valami furcsa emlős a rezervátumban, akit etetni kell, fedelet adni a feje fölé, de ez a maximum, mert még mindig túl sok van belőle ahhoz, hogy kiérdemlje a védelmet. Még messze a kihalásra ítélt fajok presztízse.

Az anyám füle, mintha csak ezt az egy zenét ismerné, már métereikről beazonosította ezt a hűvös hangszínt. És akkor elégedetten letöltötte az előkészített gyűlöletprogramjait, mert a gyűlölet akkor a legboldogabb, ha másik gyűlölettel találkozik, hiszen akkor egy kicsit sem kell szégyenkeznie, ártatlan pofával tagadnia önmagát. Az lehet, ami. Aztán jól felfújják egymást, mint valami léggömbök, és addig piszkálja, taszigálja egyik a másikat, amíg valamelyik hangos sziszegéssel le nem ereszt vagy ki nem durran. Ez van bennem is már. Nem tudom lerázni. Meg vagyok győződve arról, hogy a pénztárosnő után, nem azért ideges, mert a tegnapi méregdrágán vett cipő mégis nyomja a lábujját, pedig épp az ellenkezőjéről győzködte magát a boltban, nem azért, mert a férje idetelefonált, hogy mégis elmegy az esti kártyapartira, és leszarja a családi programot, nem az előző utas baszta fel az idegeit, hanem engem nézett ki. Én vagyok a nem is annyira titkos ellenség. Erre gondolok. Lehet az ilyesmit úgy örökölni, mint a korpás haját vagy a fekélyre való hajlamot?

– Van valami akció? – teszek egy próbát.

– Mire gondol?

– Hát hogy van-e kedvezmény, ha veszek egyszerre kettőt?

Elfordítja a fejét, úgy darálja:

– Húsz százalék, ha egy héten belül jön vissza, tíz, ha egy héten túl. Egy hónap után érvénytelen az akció, akkor pótdíjat kell fizetni.

Ezt mondja, legalábbis ennyi jön át belőle. Ez az arány akkor sem volt jobb, amikor itt éltem. Hivatalban, bankban, reklamációs pultnál általában ötven-ötvenre teljesítek. Az egyik felét értem, a másikat kitalálom. Ha lassan mondják, tagoltan, akkor fel tudom tornáznai hetvenre, de ez a maximum. Akkor már majdnem a társadalom rendes, beolvadt tagjának tartom magam. Mentőben viszont, vészhelyzetben alulról súrolnám a húszat. Túléléshez elég vékony. De ami utána jön, már nem érdekel: a halál szerencsére egy nyelvű.

– Akkor ezt kérem.

– Melyiket?

– Az elsőt – mondom, mert már túl akarok lenni az egészen.

Megkapom a jegyket. Ahogy visszaad, már látom rajta, hogy elfáradt benne a gyűlölet. Már rutinosan levezet: undor, kelletlenség, közöny. A leszámolt pénz fölül gyorsan elhúzza a kezét. Mondjuk, én se kívántam meg, pedig korban még passzolna. Lehet, hogy mégiscsak a cipő nyomja a lábát? A férje hívta fel? Megköszönöm, és gyorsan eloldalgok. És igyekszem nem arra gondolni, hogy lesz egy nap, amikor egy ilyen pénztárosnő igenis utánam lopakodik, és jól fejbe vág.

Egyszer, amikor már elég erőt éreztem magamban, megkérdeztem az anyámat: nem fél attól, hogy az egyik szőrös talpú oláh meg fogja ütni? Nem hallgatja tovább a sértéseket, és felpofozza? Látni kellett volna, mennyire megdöbbsent. Az arca megnyúlt, és szinte levegőért kapkodott, mintha víz alá nyomtam volna a fejét. Hogy megütnék-e őt? Egy egyedülálló asszonyt?, kérdezett vissza. De hát mégsem... állatok, ezt akarta mondani, de még idejében elharapta. Pedig a szőrös talpú oláhok épp arról voltak híresek a monológjaiban, hogy kiszívták az erőnket, szétkúrták az életünket, elvágta minket az érvényesülés minden lehetőségétől, felhígították a vérvonalunkat, és akkor most kiderül, hogy voltaképpen úriemberek mindannyian. Akik szó nélkül túrik egy magányos nő ártatlan örültségeit.

Életemben akkor nevettem ki először az anyámat. Nem tudok mást mondani: akkor és ott jólesett.

Az apám biztos szájon vágott volna. De vele soha nem jutunk el ideig.

Az anyám csak nézett, nem ütött, és nem is hordott le. Talán nem akart elveszíteni még egy fiút. Még egy férfit.

Akkor néhány hónapra le is csillapodott a dühe, nem magyarázta még a napkitöréseket is a románok bolygóközi fondorlatával. Szelíd lett, fáradt és törődött, mint valami otflatejtett gyümölcs. Vagy inkább egy gyerek, akitől elvették a játékkatona-ellenségeit, és nincs tovább. Indiánok mégsem harcolhatnak indiánok ellen. Az nem lehetséges egyetlen játékban sem.

Csak az apróhirdetéseket olvasta már az újságban. Meg a halottakat. Az ismerősöket. A fényképes gyászjelentéseket a nevek melletti számokkal. A napkitörés egy ideig napkitörés maradhatott. Ekkor győztem meg, hogy hagyjon mindent itt, és költözzön át Pestre. Nekem már jó munkám van, keresünk neki egy albérletet, és legalább megint ott lehet a közelemben. Igent mondott végül. Csak annyit kért, hogy az Eminescu utcai lakást, ha lehet, magyaroknak adjam ki. Teréz néni belebetegedne, ha nem lenne kívül szóba állnia, tette hozzá szomorú arccal.

A vonaton már biztonságban érzem magam. Szűk és könnyen belátható a kabin. Sem anyám, sem Précsek nem nagyon bírták az ilyen helyeket. Klausztofóbia, mondta szigorú szemmel Tibi, amikor rákérdeztem. Hogy ez egy betegség. De én nem voltam beteg. Órákig el tudtam üldögelni például a hátsó udvarban felejtett betoncsőben. Semmi sem nyugtatott meg jobban, mint a saját lélegzetem hangja. Halk surrogás. Kifeszített, láthatatlan húrok kötöttek a beton homorú falához. Minden lélegzetvételnél újabb húrok. Ha megérintem őket, pengenek. Nem zene, mégis dallamok. Már akkor sejtettem, hogy az lenne nekem a legjobb, ha magamra tudnám húzni a világot. Mint egy nadrágot. Hogy a világ és köztem ne legyen semmi. Semmi töltelék: emberek, tájak, poros utcák. Csak én és a világ, szűken, egymáshoz tapadva. Így képzeltem el a boldogságot.

Mitruig olyan hat-hét óra az út, aztán Dreghin még egy. Este tíz körül leszek ott, számolom ki gyorsan. Egyelőre csak egy középkorú nő ül a kupében. Apró, lila kalapja alól kitűremkednek a kövér, szőkésbarna tincsei. A frizura maradéka. A tincsek nem élnek önálló életet, inkább olyanok, mintha nagy műgonddal a homlokára ragasztotta volna őket a fodrász. Igazából az egész feje olyan, mintha ragasztóval rögzítették volna a nyakához. Mereven ül, két keze a térdén. Az a fajta, akit nem lehet megelőzni, már indulás előtt fél órával felszáll a vonatra, elbarikádozza magát a csomagjaival, és addig nem mozdul, amíg meg nem érkezik.

A fülkeajtó melletti helyre szól a jegyem. Meneküléshez nem is kell jobb.

Szinte ordítva köszönök. Ki tudja, mit hall a kalaptól? Rám néz, biccent. Motyog valamit, gondolom, az lehet a jó napot. Ennél többre nem is nagyon számítok.

A bőröndömet egy mozdulattal dobom fel a helyére, a laptopot a kalaptartóra teszem, van benne egy könyv, ha nagyon unalmas a társaság, lehet, hogy ráfanyalodom. A nő lába alatt is van egy csomag, megpróbálta begyömöszölni az ülés alá, de nem sikerült, kilóg a fele az ülések közti folyosóra. Ha valaki be akarna jönni, át kellene lépjen fölötte meg a nő térde fölött. Jó nagy lépés. Lehetnék udvarias, megkérdezhetném, hogy föltegyem-e, de úgysem engedné. A lábával is védi, valami fontos lehet benne, talán a fiától kapott kristályváza, családi örökség, aranyozott bizbasz.

Indulás előtt két perccel fiatal pár érkezik. Egy nagy hátizsákjuk van, meg két válltáska. A lány, aki nem lehet több harmincnál, gyorsan lehuppan az ablak mellé. Miközben elhelyezkedik, a cingár fiú próbálja a helyére emelni a zsákot. A csomag mellmagasságnál megáll, a fiúnak remeg a karja, erőlködik, az arca, mintha valami bőrbetegsége volna, gyűrött, akár egy papírlap. Hárman nézzük. A zsák, ha nehezen is, de végül felferül a csomagtartóra, a lány elismerésképpen elfordítja a fejét, nézi az ablakba dermedt állomást.

Csípős szél fúj odakint. Az integetők szabad kezükkel a kabátjuk szárnyát markolják. Lassan hátrálnak, a főépület felé. A búcsú rövid és célratoró, nem ismétlik el némán jeelve az amúgy sem megfogadható jó tanácsokat.

Nézek magam elé, ahogy a merev nő. Nem gondolok semmire. Főleg az apámra nem, a városra nem, de leginkább a megérkezésre nem. Lehunyom a szemem, várom, hogy a dízelmotor remegése végigfusson a szerelvényeken. Aztán már csak egy dőcceanés, és futni kezdenek mellettünk a rozsdarajzos vagonok, a melléképületek, a türelmes fák. Messzebből, elmosódva, talán még szép is lesz a táj. A város végén kezdődő erdő lombjai például drótkötélen száradó ruhák. Túl sokat mosott trikók, kinyúlt pulóverek. Az ablak résén besivító levegő szappanszagú, illatosított: tégelybe zárt ős. A legkisebb kiszerelés. Pár nap és leveszik a csipeszeket, s maradnak a pusztá drótok.

Azt már látom, hogy a kupében nem nagyon lesz beszélgetés. A lány egészen elfolyt az ablak mellett, vele szemben úgy ül a fiú, mintha máris fel akarna állni. Alibiből nézik a sápadt, már kiszáradt legelőket. Induláskor a merev nő arca egy pillanatra felengedett, még az is lehet, hogy egy mosoly is feltűnt rajta. De csak mint egy repedés a régi porcelántányérok.

Csattog, ráz a vonat. A fülkeajtó egy-egy nagyobb rándulásra hátracsúszik, talán meglazult valami, fene se tudja, de ilyenkor megcsap a folyosón örvénylő huzat. Úgy kellene elaludnom, hogy félálomban is vissza tudjam húzni. Reménytelen. De már nem érdekel.

Utazom.

Ha nem jön valaki, a szánk is beforr a nagy hallgatásban.

Már elhagytuk Roscat lankáit is, kezdett lassan besötétedni, de még mindig nem szóltunk egymáshoz. A fiatalok időnként sugdolóztak, a lány belelapozott a színes magazinjába, majd magához húzta a cingár fiú fejét, s alaposan, mintha ki akarná kotorni odabent azt a sötét odút, szájon csókolta. A merev nő ilyenkor mindig rosszállóan felém pislogott, a kalapja is megmozdult a feje búbján. Talán azt várta, hogy majd én véget vetek ennek a fertőnek vagy minek, de talán elég lett volna egy fejcsóválás is, hogy elinduljon köztünk valami. Előbb csak úgy az erkölcsökről meg a túl nagy szabadságról, aztán valami személys.

Én inkább csak a fiút nézem. Nem feltűnően, csak úgy a szemem sarkából. Jelentéktelen figura, az arca, talán a bőrbetegség miatt, kész csatatér. Talán csak az orra markáns, meg az álla. Foltokban már kész férfi. Nem magasabb nálam, s még ezen is ront, hogy kissé görnyedten jár. Elég a lány egyetlen mozdulata, hogy felpattanjon és loholjon üdítőért vagy zsebkendőért. De nem lesz ez mindig így. Már most látom, hogy gyűl benne a sértettség, erjednek a ki nem mondott szavak. Most még cseppenként, de aztán majd felgyorsul minden, ömleni fog a sok lenyelt szar, s amikor tele lesz, eléri a kritikusszintet, akkor lekever egy ordas pofont a lánynak. Vagy bárkinek, aki a közelében lesz akkor. Talán még ma este, talán nyolc év múlva, de meg fogja tenni.

Kicsit hasonlítok rá.

Ha gyorsítani lehetne valahogy a dolgon, szívesen eltekernék a pofonig. Ahogy a filmekben is átugrom az unalmasabb részeket. Legyünk túl rajta minél hamarabb.

Hirtelen elegendem lesz belőlük. Friss levegőt akarok szívni. A folyosó túlsó végén nagy tömörülés, talán a leszállók készülődnek. Átmegyek a másik vagonba. Ott is vannak néhányan, de legalább elszórva. Gyorsan leosztályozom őket. A túlsminkelt nő kilences román, a mögötte álldogáló széldzsekis férfi gyenge négyes. Van még egy olyan hatos nő meg egy nyolcas vénember. Csutkával játszottuk ezt, aki a szomszéd utcából jött át, ha Précsek nem ért rá. Az volt a lényeg, hogy a járókelőkről el kellett döntenit, hogy románok-e vagy magyarok. Ha tízes, akkor full román, ha egyes, akkor egészen magyar. Osztályozás után pedig annak megfelelően köszöntünk, kezicsókolomot vagy szöruminát, s a reakciókból már tudtuk, hányadán állunk. Persze az utóbbit mindenki értette, így kellett még kérdezni ezt-azt, hogy végképp eldőljön a kérdés. Én találtam ki a játékot, de Csutka is nagyon élvezte. Jobb volt, mint a rendszámoldi. A végén már nem is kérdezősködtünk, egyre jobban bíztunk a szemünkben meg az apró jelekben. Aki kicsit kopottas, nemtörődöm, vagy tarisznyában hordja a kenyeret punga helyett, az magyar. Aki szereti a nutriabundát és a kucsmát, túl sok szín van rajta, kicsit peckesen jár, az inkább román. Nem tudom, hogy Csutka alkalmazta-e a későbbiekben ezt a módszert, de nekem bejött. Kocsmában, az egyetem folyosóin már csak kivételes esetben égettem magam azzal, hogy magyarul szólítottam le egy román lányt.

Most is jól jön. Viszonylag jó románsággal leszedelem a túlsminkelt nőt egy cigire. Aztán tüzet is kérek. Mosolyogva ad. Anyámnak most biztos rossz napja lesz odafönt.

Igazából nem vagyok dohányos, de ha nagyon unatkozom, elszórakozom egy szállal. Képtelen vagyok tüdőre szívni, ezért csak pöfékelek, mint egy törzsfőnök. Ez a kép meg a füst fanyar íze, mindig elvisz valahová. Nem a hegyekbe vagy a tengerpartra, hanem csak egy szűk, otthonos helyre. Ami hasonlít egy betoncsőre.

Elég sok időt elszarok a folyosón. Már csak találgatni lehet az ablakon túli világot. Komisz helyeken járhatunk. A tömött sötétséget csak néha pötytyözi ki egy-egy távoli

fény. A kályhás Guszti egyetlen életbölcssége jut eszembe. Hogy nem kell aggódni, mert nincs lehetetlen helyzet. Isten seggénél is lakik valaki.

Amikor visszaérek, már egy öreg fazon ül a mellettem lévő helyen. A fejét ide-oda forgatva a fiatalok és a merev nő között hevesen magyaráz valamit. A gesztusai szinte kitöltik a kupét. Veszik a dolgot, a lány öblösen nevet, a fiú hátradőlve bólogat. A merev nő térdén ott a lány előbb olvasott magazinja. Horoszkóp, receptek.

Nem megyek be. Émelygés fog el, mintha valami túl édes süteményt nyeltem volna le egészben. Az eper nélküli eperíz. Azt hiszem, most fordulnék vissza a legszívesebben. Hülye ötlet volt eltérni a tervtől.

Fáj és üres a fejem.

Foltot lehelek az üvegre. Nézem, ahogy zsugorodik.

Mitru előtt fékez a vonat. A fiatal párral együtt felsorakozunk a folyosón, az ajtó előtt. Hideg fémszag mindenütt.

Az utolsó métereken már beindul a lökdösődés. Amíg bajlódom az ajtóval, hátulról diszkrétan a sarkamra tolják a bőröndjüket. Mindenki szeretne már otthon lenni. Egy perc és kirajzanak a főépület felé, mintha az szívná magához elemi erővel ezt a sok izgómozgó vasreszeléket.

Megállunk.

Innen ez már az apám felségterülete. A számítógépes játékokban ilyenkor táraz be az ember, ellenőrzi az egészség szintjét, és gyakrabban néz a háta mögé.

Nem jó mindennel viccelődni.

Lelépek a peronra, és... nem történik semmi.

Pedig mégiscsak éreznem kellene valamit. A nők és a regények szereplői ilyenkor mindig éreznek valamit. Megrendülést, remegő izgalmat, a régi és új nagyívű találkozását, s közben emlékek tolonganak elő. Valami tényleg jó lenne. Kicsit balfaszaként festhetek ebben az emléktelenségben. Pedig látnom kellene magam előtt, ahogy anya színes kartonruhájában átvág a síneken, mögötte apa cipeli a bőröndöket, fiatalok még, most végeztek az egyetemem. Rám talán még nem is gondolnak. Még gondolatban sem vagyok. Aztán három évig itt szállnak át. De ha nagyon hideg van, vagy késik a csatlakozás, akkor egy autó rendszerint feljön Dreghinből a mérnök elvtársért, akit négy szemközt uraznak persze. Eleinte semmi kellemetlen meglepetés nem éri őket: az emberek kedvesek, barátságosak. És van egy kis kolónia is hasonzorúékból.

Anyám vidáman meséli, hogy itt, Mitruban ért véget a monarchia, valahol itt húzódott a határ, és emiatt két pályaudvar is volt a városban, egy ilyen meg egy amolyan. Aztán a vidámság idővel elpárolog, a láthatatlan határ túlnövi magát, már a civilizációt választja el a barbárságtól, és még kell néhány év meg egy szolidan megromlott házasság ahhoz, hogy anyám rómaibb legyen a rómainál, igazi falat reklamáljon ide, jó magaszt, nehogy amazok átszökdőssenek.

Szinte már alig állnak a peronon. Csak ekkor veszem észre a merev nőt odafönt az ablakban, ahogy kétségbeesetten forgatja a fejét ide-oda. Nagy baj lehet, mert a lila kalap is elmozdult a fején. Az állomás túlsó végéről egy kis görbe lábú ember közeledik, nagy igyekezetében majdnem kimegy a bokája a sínek közti zúzalékkövön. A nő arcán inkább az öröm és nem a bosszankodás merevsége. Mindegy, hogy elkésett, csak itt legyen végre.

Jó érzés tudni, hogy bizonyos embereket az életben nem látsz viszont.

A Dreghinbe tartó személy az egyes vágányon sötétlik. Bő fél órá van még az indulásig. Arra azért nem számítok, hogy itt botlanék bele az apámba, de amennyire lehet, megnézem az arcokat. Mindegyiket.

Éhes vagyok, jelzi a tompa fájdalom a gyomrom mélyéről. Hát igen, most hiányzik csak igazán a melodys ebéd. A gyomrom egy száraz szivacs. A restit viszont könnyű megtalálni. Öles neonbetűk hirdetik a főépület oldalán, odabent már spórolós felhómály, mintha a kinti fényesség a benti rovására világíthatna. A kilöttyent pálinka szagában néhány elmosódott, tétova vendég imbolyog, közepén könyöklős körasztalok, az egyik sarokban végül néhány szendvics üveg mögött. Hátulról világítja meg valami a zsömléből kifittyedő rántott húsokat, a díszítésnek szánt bágyadt paradicsomkarikát. Értékes, múzeumi tárgyak. Vitrinízek. Hosszan nézem őket, aztán kérek egyet. Bármelyiket. Úgy sincs köztük szimpatikus. Nem tévedtem sokat a múzeummal. Ahogy fizetek, a pultnál toporgó szakállas alak úgy néz rám, mint egy furcsa, érthetetlen festményre.

Keresek egy szélcsendes helyet odakint a főépület oszlopai között. Lassan kilenc körül jár, alig van mozgás. A legtöbben már felszálltak a dreghini személyre, csak néhány pont izzik elő a peronok fölötti koromból. A szabadban mégiscsak jobban esik a füst. Engem is a szenvedély tart még itt. Morzsolom fogaim közt a prézlis húst. Tanultam a merev nőtől: csomagjaim a lábam közt. El nem engedem.

A nőt az utolsó pillanatban veszem észre. Talán eddig is ott volt, csak a pénztár melletti padon várakozott, ahová kintről nem nagyon lehet belátni, mintha egy elsötétített kabinban ülne. Nem tudom, de amióta látom, valahogy nem tudok máshova nézni. Pedig nem szép nő, ezt már a vonaton állapítom meg, mert valahogy ugyanoda kerülünk. Szóval nem az ilyenekkel vannak tele a szépségversenyek, kicsit vad az arca, élesek a vonásai, mintha túl határozottan készítették volna, s talán kapkodva, értékelhető egy hozzáértő zsűri. Mégis magához vonzza a tekintetet, de ami talán fontosabb: tud is mit kezdeni a tekintetekkel. Magába szívja őket, és azokból építkezik. A tekintetektől lesz szebb, vagy hogy is mondjam.

– Van tüze? – szólít meg teljesen váratlanul, pedig csak messzebről bámultam.

– Nincs – mondom. Mindig elfelejtem, hogy épp az ilyen esetekre vegyek magamhoz egy öngyújtót.

Kritikusan mér végig a koromfekete szemével. Úgy csillogok benne, mint egy rekámmatrica a hűtő ajtaján.

Elteszi a cigit, de nem tűnik csalódottnak.

– Most jár először erre?

– Nem. Bár végül is, kicsit, igen.

– Most igen vagy nem?

Látom, nem az a fajta, aki szereti a rejtélyeket.

– Egyszer gyerekkoromban jártam erre.

– Akkor ezért beszél ilyen jól.

– Egyáltalán nem beszélek jól. Csak néhány szót.

– Egy turistának elég.

– Annak igen.

– És mit keres erre? Látnivalókat?

– Igen, ezt is mondhatnám.

– Hát abból nincs olyan sok. Talán a mirtuszi kolostor. Az már több száz éves. Sokan fényképezik.

- Láttam az interneten.
- Élőben szebb.
- Elhiszem.
- Kicsit unalmas, de ne hagyja ki. Miről fog majd otthon mesélni? Elakad a beszélgetés. Látom rajta, hogy nem akar jobban belebonyolódni.
- Jó szállás. Tud valami jó szállást?
- A Continentalt a főtéren, de az kicsit drága.
- A pénz most nem számít.
- Nevet, mintha viccet mondtam volna.
- Akkor csak rajta. Bocsánat, de ezt fel kell vennem.

Elsétál, felveszi a telefont. A férje lehet az, vagy egy fontos ismerős. Nézem a piros, magas sarkú cipőjét, ami talán a legkihívóbb rajta. Fekete térdszoknya, kicsit kopottas kabát, vörös bizsu a fülben. Könnyen lehet, hogy találkozott valakivel Mitruban, de a randevű nem sikerült, és a fickó most kér elnézést. Holnap virágot küld. Túl nagyot és túl elegánsat.

Tudom, hogy nem jön vissza. Pedig jobb lett volna az ő vonásaival leszállni Dreghinben, s nem az apám szürke, puffadt arcával, amit ráadásul nem is látok magam előtt, mert már az is a börtöné. Be kell vallanom, nem nagyon értek a nőkhöz. Az elmúlt évek során ez nem egyszerűsödött, ahogy reméltem, csak kuszább és félelmetesebb lett minden. Talán csak a visszautasítást érzem valamennyire, ha végképp nemet mondanak magukban, akkor kicsit megszépülnek, a smink a helyére kerül, feloldódnak a ráncok.

Képtelen vagyok megmaradni a helyemen. Nem a megérkezést várom, igazából az lenne a legjobb, ha hajnalig kószálna velem a vonat. Ha addig menne, amíg végképp elvesztem a tájékozódási pontokat. Ha már büntetés, ezzel kiegyeznék.

Egy csomó idegen arcvesz körül. Vonásaikban, természetükben is idegenek. Leginkább a fülke falaira erősített fakó, kitérdesedett látképekhez passzolnak. Amikor azt szeretnék, hogy megmaradjon a pillanat fensége. Bármi áron. A falusi temetőkhöz látni ilyen színehagyott műanyag koszorúkat. A gyász és a fájdalom otffelejtett, praktikus szeméttét. Ezek még nem az éjszakai emberek. Van még egy vonat, nem sokkal éjfél előtt, majd arra kapaszkodnak fel. Ezek itt mind képzeletben már a tévét nézik, amihez úgyszólván fáradtak lesznek otthon. De azért bekapcsolják, hogy zörögjön, addig sem kell beszélgetni, hogy mi nem történt ma.

A fiatal párt is látom. A lány megint a magazinját olvasgatja, rá se hederít a fiúra, aki, akár a felforrt víz, csöndesen füstölög magában.

Dreghinben öreg este. Mintha már egy hete nem jött volna fel a nap. A vágány túloldalán elszenesedett bokrok között olajos fényű ösvény vezet az állomás mögé. Nem akarok rövidíteni. A pályaudvartól futó lámpák sorához igazodom, bágyadt köröket rajzolnak az aszfaltra. Kétszer jobbra, egyszer balra, magyarul a kalauz, hogy így jutok el a leghamarabb a főtérhez, és a templommal szemben már ott is lesz a szálloda. Most újtották fel, észre fogom venni. Hideg van, sietnem kell. A bőrönd kerekei illetlenül görögnek a repedésekkel szabdalta járdán. Kis célokat tűzök ki magam elé, úgy nem kell arra gondolnom, hogy vár valaki a sarok túloldalán. Akárki volna, az apámat ismerném fel benne. Két lépés a kuka, három a bezárt üzlet. Öt lépés a szemközti épület, amikor ütést érzek a tarkómon.

Így ér véget a nap, valami ilyesmire gondolok zuhanás közben.